

Sygn. akt IV Kz 394/14

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jankowska (spr.)

Sędziowie: SO Ryszard Małachowski

SO Grażyna Sitko

Protokolant: sekr. sąd. Beata Litra

przy udziale Prokuratora Prok. Okręg. w Szczecinie Katarzyny Okomskiej-Misiuny

po rozpoznaniu w sprawie **D. R.**

podejrzanego z art. 200 § 1 kk w zw. z art. 12 kk, art. 245 kk w zw. z art. 12 kk, art. 202 § 4a kk

zażalenia wniesionego przez prokuratora

na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie

z dnia 21 marca 2014 r. sygn. akt V Kp 35/14

w przedmiocie stwierdzenia niewłaściwości miejscowej

na podstawie art. 437 § 1 kpk

postanowił:

zaskarżone postanowienie utrzymać w mocy

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie stwierdził swoją niewłaściwość miejscową do rozpoznania wniosku prokuratora o zarządzenie obserwacji sądowo-psychiatrycznej podejrzanego D. R., wskazując, że żaden z czynów, których dotyczy postępowanie w niniejszej sprawie, nie został popełniony w S., a tymczasem – zgodnie z art. 329 § 1 kpk – przewidzianych w ustawie czynności w postępowaniu przygotowawczym dokonuje sąd powołany do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji, którym w przypadku tej sprawy jest Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł prokurator, zarzucając temu orzeczeniu obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 31 § 3 kpk, która miała wpływ na jego treść, polegającą na bezzasadnym przekazaniu sprawy Sądowi Rejonowemu w Gorzowie Wielkopolskim, podczas gdy właściwym miejscowo do rozpoznania wniosku prokuratora o zarządzenie obserwacji sądowo-psychiatrycznej w toku postępowania przygotowawczego jest w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy Szczecin- Prawobrzeże i Zachód. Prokurator podniósł, iż reguły zawarte w art. 31 kpk dotyczą właściwości miejscowej sądu w zakresie kwestii stanowiącej zasadniczy przedmiot procesu karnego, tj. odpowiedzialności karnej oskarżonego, natomiast wtedy, gdy chodzi rozstrzyganie innych kwestii w ramach właściwości funkcjonalnej, np. zażalenia na zatrzymanie – właściwy jest sąd rejonowy miejsca zatrzymania lub prowadzenia postępowania, czy na zastosowanie tymczasowego aresztowania – sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach nie cierpiących zwłoki – inny sąd rejonowy. Podniósł nadto, że skoro w

zakresie orzekania o obserwacji w zakładzie leczniczym stosuje się odpowiednio przepisy art. 249 § 3 i 5 kpk (dotyczące stosowania tymczasowego aresztowania), to również wnioski o orzeczenie obserwacji winien rozpoznać sąd, w okręgu którego prowadzone jest postępowanie, a zatem nie Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim. Niezależnie od tego rodzaju zastrzeżeń, skarżący powołał się nadto na kwestie związane z ekonomią procesową.

Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do rozpoznania przez Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie prokuratora nie jest trafne i jako takie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia wykazała, iż Sąd I instancji postąpił prawidłowo, stwierdzając swoją niewłaściwość miejscową i przekazując sprawę D. R. w zakresie dotyczącym rozpoznania wniosku prokuratora o zarządzenie obserwacji sądowo-psychiatrycznej podejrzanego, Sądowi Rejonowemu w Gorzowie Wielkopolskim. Badanie właściwości miejscowej (także rzeczowej) nie jest przejawem niczemu nie służącego komplikowania sytuacji którejkolwiek ze stron procesowych, ani też działaniem wymierzonym w ekonomię procesową, lecz stanowi spełnienie ustawowego wymogu, zgodnie z którym sąd, stosownie do przepisu art. 35 § 1 kpk, z urzędu bada swą właściwość. Zaznaczyć należy, iż wymóg ten aktualizuje się nie tylko wówczas, gdy w grę wchodzi rozpoznanie sprawy co do zasadniczego przedmiotu postępowania, a więc rozstrzygnięcie kwestii odpowiedzialności karnej, ale także wtedy, gdy zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia kwestii incydentalnej, w tym również w toku postępowania przygotowawczego, tj. w ramach wykonania w tymże postępowaniu określonych czynności zastrzeżonych ustawowo dla sądu. Nie ulega wątpliwości, że do tego rodzaju czynności z mocy art. 203 § 2 kpk, należy rozpoznanie wniosku prokuratora o zarządzenie obserwacji sądowo-psychiatrycznej podejrzanego w zakładzie leczniczym (vide: Komentarz do art. 329 kpk, J. Grajewski, S. Steinborn-Lex Omega). Przepis art. 203 kpk nie konkretyzuje, jaki sąd jest w tym przypadku sądem właściwym miejscowo, co oznacza, iż w zakresie powyższej kwestii nie zostały przewidziane szczególne uregulowania dotyczące właściwości miejscowej, jak ma to miejsce np. w art. 246 § 2 kpk (sąd rejonowy miejsca zatrzymania lub prowadzenia postępowania), art. 293 § 2 kpk (sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie), art. 250 § 2 kpk (sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, a w wypadkach niecierpiących zwłoki także inny sąd rejonowy) oraz w kilku innych jeszcze przepisach. Prokurator błędnie wnioskuje, że skoro w przypadku orzekania o zarządzeniu obserwacji w zakładzie leczniczym, znajdują zastosowanie niektóre przepisy odnoszące się do stosowania tymczasowego aresztowania (art. 156 § 5a kpk, art. 249 § 3 i 5 kpk), to również kwestię właściwości miejscowej sądu mającego orzekać w przedmiocie obserwacji należy ustalać tak, jak w przypadku sądu właściwego do stosowania tymczasowego aresztowania, podczas gdy przepisy dotyczące obserwacji sądowo-psychiatrycznej, nie przewidują odpowiedniego stosowania przepisu art. 250 § 2 kpk, co sprawia, że analogia, jaką w tym zakresie posłużył się prokurator jest nieuprawniona. Skoro bowiem, właściwość miejscowa sądu do orzekania w zakresie powyższej kwestii, nie została uregulowana w sposób szczególny, to niewątpliwie znajduje tu zastosowanie ogólna regulacja zawarta w art. 329 § 1 kpk, zgodnie z którą sądem właściwym do wykonania czynności w postępowaniu przygotowawczym (tu: rozpoznania wniosku prokuratora o zarządzenie obserwacji w zakładzie leczniczym) – jest sąd powołany do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji.

W takich zaś uwarunkowaniach, jak istniejące w niniejszej sprawie, sądem właściwym do rozpoznania sprawy D. R. w pierwszej instancji, bez wątpienia nie jest Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie. Podejrzanemu zarzucono popełnienie trzech przestępstw i odnośnie dwóch spośród nich miejsca ich popełnienia są ustalone, przy czym **żadne z nich nie zaistniało w obszarze właściwości miejscowej Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód**, gdyż pierwsze popełniono w G. (tam też były podjęte czynności w ramach postępowania 2 Ds 1307/13 połączonego ze śledztwem prowadzonym w S.), drugie - w miejscowości P., tj. w obszarze właściwości terytorialnej Sądu Rejonowego w Ostródzie, natomiast miejsce popełnienia trzeciego z czynów (z art. 245 kk, a zatem przestępstwa formalnego) jest nieustalone. W takich okolicznościach zatem, tzw. reguła wyprzedzania, wskazująca jako właściwy miejscowo ten spośród kilku wchodzących w grę sądów (według miejsca popełnienia przestępstwa lub jednego z kilku przestępstw), w okręgu którego wszczęto najpierw postępowanie przygotowawcze (jak stanowią

przepisy art. 31 § 3 kpk i art. 33 § 1 kpk) - nie może w tym przypadku wskazywać na Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, jako właściwy miejscowo do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji, skoro w okręgu jego działania nie zostało popełnione żadne z trzech przestępstw, będących przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie (vide: postanowienie SN z 21.09.2005 r. I KZP 26/05: „ **W sprawie, w której miejsce popełnienia przestępstwa (przestępstw) jest ustalone, art. 31 § 3 kpk nie dopuszcza właściwości miejscowej sądu, w którego okręgu przestępstwa nie popełniono, nawet jeśli w jego okręgu najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze**”(…)....Nieuprawnione jest upatrywanie w tekście § 3 (art. 31 kpk) takiej intencji ustawodawcy, która wyrażałaby się w stwierdzeniu, że jeżeli przestępstwo popełniono w okręgu kilku sądów, to właściwy miejscowo jest sąd, w okręgu którego najpierw wszczęto postępowanie przygotowawcze, niezależnie od tego, czy w tymże okręgu przestępstwo zostało popełnione... Takiemu odczytaniu normy procesowej z przepisu art. 31 § 3 kpk sprzeciwia się nie tylko wykładnia językowa i logiczna, lecz także w równym stopniu wykładnia systemowa).

Reasumując powyższe rozważania stwierdzić trzeba, że Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie zasadnie uznał, iż nie jest sądem właściwym do rozpoznania w pierwszej instancji sprawy D. R. i mając na uwadze przepis art. 329 § 1 kpk, słusznie stwierdził, że nie jest on również właściwy miejscowo do rozpoznania wniosku prokuratora o zarządzenie obserwacji podejrzanego w zakładzie leczniczym i mając na uwadze miejsce popełnienia pierwszego z czynów oraz podjęcie czynności równoległe z czynnościami w tej sprawie - również w ramach postępowania przygotowawczego Prokuratury Rejonowej w Gorzowie Wielkopolskim pod sygn. akt 2 Ds 1307/13 – zasadnie wskazał, iż sądem właściwym miejscowo jest w tym przypadku Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim.

Z powyższych względów, Sąd Okręgowy orzekł jak na wstępie.